

הדרך לגאולה

מאת: יהושע מנחם

לימוד וטיוח בענייני משיח וגאולה

קרבנות התמיד וקרבנות המועדים

קרבנות, עלינו לומר אפוא כי לכל קרבן וקרבן יש את חלקו המסויים בהשראת השכינה. אינה דומה השראת השכינה הנפעלת באמצעות הקרבת קרבן התמיד, לזו הנפעלת באמצעות קרבן מוסף. כל אחד מהם שייך לאופן אחר בהשראת השכינה.

ההבדל הכללי בין הקרבנות המיוחדים, הבאים בעיתים ומועדים מיוחדים – מוסף שבת, ראשי חדשים ורגלים, לבין אלו הבאים באופן קבוע, דבר יום ביומו – קרבנות התמיד, הרי הוא מקביל לשני אופנים בהשראת השכינה בעולם: יש והשכינה השורה בעולם **פועלת** בגדרי העולם, אין היא נשארת בבחינה מרוממת ומרוחקת מהעולם אלא טובעת היא את חותמה בעולם עצמו. במילים פשוטות: ה"עולם", הרי הוא מוגבל ומסויים בבחינות שונות. יש בו גדרי מקום, גדרי זמן – עבר, הווה ועתיד, כשאנו מדברים על כך שהשראת השכינה חודרת בגדרי העולם, הכוונה היא שבאותו יום בו מקריבים קרבן מסוים הפועל את השראת השכינה – **ניכרת בו העובדה כי הוא יום מיוחד, יום קדוש**. וכך הוא אכן בקרבנות המוספים, הבאים מעת לעת – אותו יום הוא בבחינת "יום טוב" חג ומועד. כלומר, הקדושה המיוחדת חודרת בגדרי הזמן, ומביאה לכך שהיום עצמו יהפך ליום קדוש.

בקרבן התמיד, לאידך, אף שככל

ב פרשת פינחס מדובר באריכות ובפרטיות על סוגי הקרבנות השונים. החל מקרבן התמיד, קרבנות המועדים וכו'. בחסידות מובא, כי הקרבת הקרבנות בבית המקדש, היא היא הפועלת את השראת השכינה בעולם כולו. למעשה, ניתן למצוא לכך סמך מלשון הרמב"ם בתחילת הלכות בית הבחירה: "מצות עשה לעשות בית להי **מוכן להיות מקריבין בו הקרבנות**... שנאמר ועשו לי מקדש [ושכנתי בתוכם]", מדברי הרמב"ם הללו רואים כידוע את הסתכלותו הכללית של הרמב"ם על עצם מהותו של בית המקדש, מהי מהותו ומטרתו של הבית? – "מוכן להקרבת קרבנות" (והגדרה זו גוררת בעקבותיה השלכות שונות, ואין כאן המקום להאריך בזה). ועל זה מביא הרמב"ם הפסוק "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", והיינו, שהשראת השכינה בישראל, המתפשטת אף בעולם כולו על ידי בית המקדש, נעשית על ידי הקרבת הקרבנות.

השראת השכינה, בקרבן התמיד וקרבנות המועדים

מאחר וישנם כאמור סוגים שונים של

על ההבדל הפנימי בין קרבנות התמיד, לקרבנות הבאים מזמן לזמן – כקרבנות המועדים, וביאור מעמיק – על-פי פשט, ועל-פי תורת החסידות – בביאור עניינו של קרבן התמיד: "תמיד" – אך לא "תמיד" במוכנו הרגיל, המבטא שיגרה וחדגוניות. כל יום ויום הוא יום מיוחד ומרומם, בבחינת "מועד"...

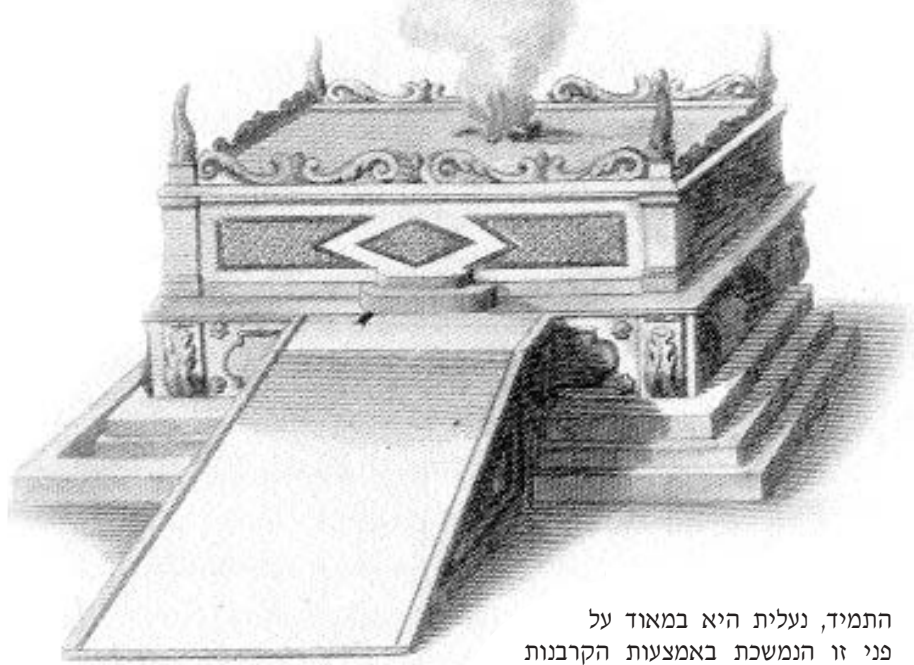
הקרבות אף הוא ממשיך את השכינה בעולם, אך לכאורה, אין קדושה זו חודרת כלל בעולם. עובדה היא שאין יום אחד שונה מחברו, הקרבות קרבים על גבי המזבח, ו"עולם כמנהגו נוהג" דומה, שהעולם איננו "מתרשם" כלל מקדושה נעלית זו הנמשכת יום יום מחדש באמצעות הקרבת הקרבות...

מדוע לא כל יום חג?

לאמיתו של דבר, על פי הסתכלות הפנימית והמעמיקה של תורת החסידות, הרי שדוקא דרגת קדושה זו הנמשכת על ידי קרבן

ליום מיוחד וקדוש, אך בהחלט לא כל יום. הקשר של קדושה זו עם העולם וגדריו אם כן הוא דו צדדי – באותה מידה שהיא פועלת בגדרי ובהגבלות העולם, הרי היא גופא מוגבלת, ביום זה ולא ביום אחר.

הקדושה הנמשכת על ידי קרבן התמיד, מידה אחרת לה: אין היא כפופה כלל להגבלות העולם. זאת מאחר והמדובר הוא בדרגת הקדושה הקשורה ושייכת לקבי"ה עצמו, הנעלה מכל הגבלה שהיא. "אני ה' לא שנית", אצל הקבי"ה עצמו, למעלה מהדרגות השונות, לא שייך שינוי ותלות בגדרי העולם-הזמן, יום זה או אחר. ממילא השכינה שורה בקביעות ובתמידות, ללא כל הגבלה. ומטעם זה גופא אין הקדושה פועלת בזמן והיום עצמו שיהפך

התמיד, נעלית היא במאוד על פני זו הנמשכת באמצעות הקרבות ה"מיוחדים" – אלו הבאים מזמן לזמן, ואדרבה, "חסרונו" של קרבן התמיד, בכך שהקדושה לכאורה נשאר "תלויה ועומדת" באויר ולא פועלת את פעולתה בגדרי העולם עצמו – **הוא הוא גופא מעלתו הגדולה!**

בשעה שאנו מדברים על כך שהשראת השכינה הנפעלת על ידי קרבות המוספים היא כזו החודרת בגדרי העולם, גדרי הזמן, ומטעם זה נהפך הזמן עצמו, יום ההקרבה, לזמן מרומם וקדוש, אל לנו להתעלם מצידו השני של המטבע, "אלהי וקוף בה" – באותה מידה שקדושה זו חודרת ופועלת בגדרי העולם, היא אף **תלויה וכפופה** לגדרי העולם. קדושה זו היא **מוגבלת** בהגבלות הזמן – הפתגם העממי אומר: "לא כל יום חג", בין כל הימים ה"אפורים" והשגרתיים מופיעה לעיתים מזומנות הקדושה ההופכת את היום

עצמו, אך יחד עם זאת הרי היא קדושה מוגבלת בהתאם לגדרי העולם. בקרבות התמיד לאידך, הקדושה אינה מוגבלת כלל ועיקר, אך מטעם זה אין היא חודרת לכאורה כלל בתוככי העולם.

אמנם, בעומק יותר, נראה כיצד גם הקדושה הנמשכת על ידי קרבן התמיד חודרת ומשפיעה בעולם. אמנם לא בגילוי, שכן אין יום ההקרבה נהפך לחג ומועד, אך אכן הזמן עצמו מתעלה לקדושה.

להבהרת העניין, אנו באים לביאור מעמיק על פי הלכה בגדרו של קרבן התמיד, ולחידוש גדול הטמון בלשון רש"י בפרשתינו. בפסוק נאמר בנוגע לקרבן התמיד: "את קרבני לחמי לאישי ריח נחוחי תשמרו להקריב לי במועדו". רש"י נעמד על המילה "במועדו", ומפרש: "בכל יום הוא מועד התמידים".

על פניו, דברי רש"י תמוהים ביותר. הלא כשנעיין בפסוק **הבא** נראה כיצד מפרטת התורה את זמני הקרבת התמיד: "שנים ליום עולה תמיד", בכל יום ויום יש להקריב שני קרבות התמיד. המשפט שרש"י מוסיף "בכל יום הוא מועד התמידים" הוא בעצם העתק כמעט מילה במילה של הפסוק הבא! מהי אם כן כוונתו הנסתרת של רש"י במשפט זה?

מה בכלל "כאב" לרש"י ב"פשוטו של מקרא" בפסוק זה, שקושי זה בא הוא ליישב במילים אלו (כידוע שרש"י בפירושו לתורה מתייחס אך ורק לפרטים הטעונים ביאור ב"פשוטו של מקרא")? – לכאורה יש לומר בפשטות, שרש"י מתייחס להא גופא: מאחר וכאמור התורה מפרטת מיד בפסוק הבא את זמנו המדויק של קרבן התמיד, שנים בכל יום, הרי שהמילה "במועדו" המופיעה בפסוק זה הינה **מיותרת** ועל כן עלינו לומר שטמון בה חידוש מיוחד (אף שכמובן עלינו להבין את ביאורו של רש"י לקושי זה – מהו אכן חידוש זה שאותו מבטא רש"י במלים אלו **הכמעט זהות** לאלו המופיעות בפסוק).

אך נראה כי רש"י בעצם מתעכב כאן על נקודה עמוקה יותר. לא **היתור** בלבד הוא הבעיה, אלא **תוכן המילה**. המילה "במועדו" לכאורה **איננה מתאימה** כלל לגבי קרבן התמיד. כל זאת למה? – מאחר והמילה "מועד", כל עיקרה באה לתאר זמן קבוע ומסוים, זמן מיוחד, כפירושו של רש"י על המילה "למועד" הנאמרת בפרשת וירא בהבטחת המלאך לאברהם: "למועד אשוב אליך כעת חיה ולשרה בן" – "לאותו מועד שקבעתי לך". זמן מיוחד ומסוים. לפי זה, על דבר הנעשה ברציפות ובאופן קבוע לא נופלת כלל המילה "מועד" – "מועד", הוא דוקא

ליום קדוש. קדושה זו נעלית לגמרי מגדרי הזמן כך שאין היא "יורדת" ו"מתלבשת" בתוך הזמן. הזמן עצמו נותר כשהיה, יום חול רגיל.

האם יש "מועד" לקרבן התמיד?

מדברים אלו עולה אם כן, כי בכל אחד מאופני המשכות השכינה הנעשות על ידי הקרבת הקרבות, קרבן התמיד וקרבות המועדים – מעלה וחסרון: בקרבות המועדים, חודרת הקדושה בתוך העולם

ביום זה, לא אתמול ולא מחר. דבר הנעשה יום יום, כקרבן התמיד, **אין לו "מועד" מיוחד כלל!**

ישוּבו של רש"י לקושי זה הוא מפתיע ומקורי. אכן לא כך, גם קרבן התמיד יש לו "מועד", זמן קבוע ומסוים. זמנו של קרבן התמיד של יום זה, הוא קבוע ומסוים, היום, ולא מחר. אמנם גם מחר ואף מחרתיים יקריבו את קרבן התמיד, אך הוא "תמיד" אחר לגמרי – התמיד של מחר, וזה של מחרתיים. התמיד של היום, מועד קבוע ומסוים לו, היום בלבד!

ביתר ביאור: את גדרו של קרבן התמיד ניתן לפרש בשני אופנים, שתי הסתכלויות. בפשוטות נראה, כי קרבן זה שונה בעצם מהותו מקרבנות המוספים הבאים מזמן לזמן. קרבנות אלו מעיקרם **שייכים לזמן מסוים זה בו הם קרבים**, לעומת זאת, קרבן התמיד אין לו זמן שאליו הוא משתייך, שהרי אין הוא בא דוקא בתאריך מסוים, ביום מסוים בשבוע, אלא יום יום. חיובו של קרבן התמיד הוא חיוב כללי, תמיד יש להקריב קרבן זה. מעתה, הקרבתו של קרבן זה ביום ראשון, אין לה עניין עם "יום ראשון" כמציאות בפני עצמו – יום ראשון ולא יום שני. "יום ראשון" בסך הכל מהווה **פרט בתוך הכלל**. בתוך הכלל הגדול – מציאות הזמן הנצחי, "תמיד" – קיימים פרטים, יום ראשון, יום שני, וכן הלאה.

אך האמת איננה כך. "יום ראשון" – בנוגע קרבן התמיד, הוא מציאות עצמאית. כשם ששבת ביחס לשאר ימות השבוע היא מציאות עצמאית, השונה מעיקרה משאר ימות השבוע. כך אף יום ראשון – לגבי קרבן התמיד הקרב בו – הוא מציאות עצמאית לחלוטין. קרבן התמיד הקרב ביום זה, אין לו ולא כלום עם זה של אתמול ושל מחר, כל יום וקרבנו שלו. זמנו של כל קרבן תמיד אם כן הוא **פעם אחת בלבד, לעולם הוא לא יחזור על עצמו**. ואין לך "מועד" יותר גדול מזה! זהו עומק דברי רש"י "כל יום הוא מועד התמידים" – כל יום מהווה **מועד** בפני עצמו לקרבן התמיד הקרב בו, זמן קבוע ומסוים, שאינו חוזר על עצמו כלל וכלל.

"הזדמנות שאינה חוזרת"

כמו בכל דבר, כשנמצא את ה"נפקא מינה" בין שני האופנים, אזי נוכל יותר לרדת לעומקם. נפקא מינה פשוטה היא בין שני האופנים הנ"ל: כלל ידוע הוא: "עבר זמנו בטל קרבנו", אם עבר זמנו של קרבן מסוים

ומשום-מה לא הקריבו אותו, אין אפשרות כלל להשלימו במועד אחר. כלל זה נאמר בפירוש בנוגע לקרבנות שבת למשל, אך מהו הדין בנוגע לקרבן התמיד? אילו עבר יום ללא הקרבת קרבן התמיד, האם ניתן להקריבו למחרת.

שאלה זו תלויה לכאורה בשני הצדדים הנ"ל: אילו נאמר כי קרבן התמיד אין לו זמן ומועד קבוע, הרי אומר: חיוב כללי הוא להקריב קרבן לכל יום, כשכל הימים שוים לגבי זה, יום ראשון כיום שני וכו', הרי שאם עבר יום אחד ולא הקריבו בו, ניתן להקריבו למחרת, שכן אין כל שייכות פנימית לקרבן מסוים זה עם יום מסוים זה. זוהי שייכות אקראית בלבד, הזמן הוא **שמחייב** את הקרבן, כל עשרים וארבע שעות, יש להקריב שני קרבנות. אך בדיעבד אין חובה להקריבם אך ורק בתוך עשרים וארבע שעות הללו, וכי מהו המיוחד בעשרים וארבע שעות אלו על עשרים וארבע השעות הבאות?

אך האמת תורה דרכה: על פי האמור לעיל, אכן קרבנו של יום ראשון קשור ותלוי מעצם מהותו עם יום ראשון, זהו "מועדו" של קרבן זה, הקבוע ומסוים לו, שאינו חוזר לעולם. עשרים וארבע השעות של יום ראשון, הם בלבד המסוגלים להקרבן הקרבן של יום ראשון, ויום שני הוא כבר בפירוש לא מועדו של קרבן התמיד. ממילא ברור כי אם לא הקריבו ביום ראשון שוב לא ניתן להקריבו לעולם. "עבר זמנו בטל קרבנו!"

גם "תמיד" וגם "מועד"

לאחר שהגענו לכלל זה, נחזור לענייני הפנימי של קרבן התמיד, כפי שנתבאר לעיל, שעניינו הוא המשכת אלקות מהדרגה הנעלית ביותר, הקבי"ה עצמו שאיננו נתון לשינויים, שלכן הקרבתו (וההמשכה הבאה על ידה) היא תמידית ואינה תלויה בזמן מסוים, ולאידך, מסיבה זו אין היא משפיעה על גדרי הזמן, שנותר יום של חול ואינו נהפך למועד קבוע.

אך על פי האמור, התגלה לנו עומק חדש בעניין: הלא על פי האמור לעיל נמצא כי בודאי וודאי המשכה זו חודרת ופועלת בגדרי הזמן עצמו, שהרי "בכל יום הוא **מועד** התמידים", כל יום מקבל חשיבות מיוחדת ועצמאית לגבי הקרבת הקרבן הנעשית בו. אין יום אחד דומה לזולתו, ההמשכה הנעשית ביום זה פועלת ומשפיעה על הזמן עצמו **ומייחדת אותו על פני כל שאר הזמנים**.

ההבדל היחיד בין ההמשכה הנעשית על ידי הקרבת קרבנות התמיד, לבין זו הנעשית

על ידי הקרבת הקרבנות הבאים מזמן לזמן, שבת ומועדים, הוא בכך, שבעוד והמשכה זו שעל ידי קרבנות המועדים פועלת בגדרי הזמן **באופן גלוי**, שלכן ניכר יחודו של יום זה על פני שאר הימים בכך שהינו חג ומועד, זמן קדוש, הרי שבהמשכה הנעשית על ידי קרבן התמיד, אף שהיא אכן קשורה ופועלת בגדרי הזמן, הזמן עצמו נעשה לזמן נעלה ומיוחד, אך דבר זה **אינו נראה בגלוי**. ברובד הגלוי, כל הימים (ימות החול) נראים שיגרתיים, ללא קדושה מיוחדת, אך לאמיתו של דבר אכן כל יום הוא קדוש ומרומם, בקדושה הנמשכת על ידי הקרבת קרבן התמיד.

(במאמר המוסגר – **על זעת כותב השורות** (לא ראיתי דברים אלו במקור אך יתכן והם מופיעים בשיחות אחרות) – התוספות בפסחים, מביאים את הירושלמי שמקשה, מדוע מותר לעשות מלאכה כל יום מימות החול, והרי מביאים את קרבן התמיד, וממילא היה צריך להאסר במלאכה כפי שנאסרת מלאכה בערב פסח מצד הקרבת הקרבן פסח? ומתוך הירושלמי, שמאחר והתורה אמרה בפירוש "ואספת דגדג", על כרחנו שיש היתר לעסוק במלאכה. והיינו שיש לימוד מיוחד המתיר עשיית מלאכה ביום הקרבת התמיד. ורואים מכאן דבר מעניין ביותר, המתאים לכלל הנ"ל, שבעצם, כל יום הוא אכן **יום מועד**, מצד הקרבת התמיד, עד כדי שצריכים היתר מיוחד לעשיית מלאכה בו! ובאמת הוא מדרש מפורש, שעל הפסוק "וביום שמחתכם" אומר המדרש: "אלו התמידין", כלומר, שמצד קרבן התמיד כל יום הוא "יום שמחתכם".)

מדברים אלו יוצא אם כן עניין מופלא, שבהקרבת קרבן התמיד נמשכת דרגת אלקות נעלית ביותר, הדרגה **המחברת ומאחדת שני הפכים**. מצד אחד, היא איננה בגדר זמן כלל, **למעוליותא** – אינה תלויה בגדרי הזמן, שלכן היא תמידית, ובשונה מההמשכות שעל ידי קרבנות המועדים התלויות בזמן ונעשות רק לעתים מזומנות. אך לאידך: "**במועדו**" ההמשכה כן פועלת וחודרת בגדרי הזמן, והופכת את הזמן עצמו למרומם וקדוש. זוהי הבחינה המחברת שני הפכים, למעלה מהזמן וזמן כאחד! (ועיין באריכות במדורנו גליונות 304-305, בעניין "מקום הארון אינו מן המידה" שגם הוא עניין חיבור שני הפכים, שאף שהארון תפס מקום, שכך צייתה התורה "אמתים וחצי ארכו וכו'", עם זאת הוא לא תפס מקום כלל).

(על פי לקו"ש חכ"ח פינחס ב')